

Päivi Lindberg

7.11.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos Erja Vitikka

VN/27270/2023 Esi- ja perusopetuksen oppimisen tukea koskevan lainsäädännön uudistaminen – sidosryhmien kuuleminen

THL:n näkökulmat sidosryhmien kuulemiseen

Sidosryhmiltä on pyydetty näkökulmia oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamistarpeista, kohdentamalla näkökulmat hallitusohjelman linjauksiin. *THL:n kommentit näihin näkökulmiin keskittyvät opiskeluhoitopalvelujen sekä monialaisen yhteistyön kysymyksiin.*

Riittävä tuki, jota on tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti

Oikeus oppia -raportin kehittämissuositukset *varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien pedagogisten käytäntöjen vahvistamiseksi* on tärkeä. Koko kouluyhteisön kehittämiseen tähtäävän osaamisen vahvistaminen on osa ekosysteemistä vastuunkantoa lapsista ja nuorista. Hyvällä toimintakulttuurilla on mahdollista tukea lasten ja nuorten sosiaalisia suhteita ja rakentaa luottamusta sekä myönteistä minäkuvaa tukevaa yhteisöllisyyttä. On tärkeää, että myös huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa ja olla osallisena sekä koulun toimintakulttuurin kehittämisessä että oman lapsensa riittävän ja toimivan tuen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

THL ei pidä tarpeellisena raportissa esitettyä tuen tasojen tai niihin liittyvän terminologian lisäämistä. Sen sijaan on tärkeää korostaa tuen rakentamisen yksilöllisyyttä kunkin oppilaan tarpeiden mukaan. Vaativa erityinen tuki on terminä täsmennyksen ja aiheuttaa sekaannusta jo ennestään monimutkaisessa tuen järjestämisen prosessissa.

Valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset tuen muodot

Lainsäädäntöön kirjattu yhteistyörakenne opiskeluhoitopalvelujen kanssa erityisen tuen ja tarvittaessa tehostetun tuen suunnittelemiseen, aloittamiseen ja järjestämiseen liittyen selkeyttäisi toimintaa ja eri tahojen rooleja asiassa. Lisäksi se vahvistaisi lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden ja tietosuojan toteutumista. Nyt alueelliset ja koulukohtaiset erot toimintamalleissa ovat isoja, mikä osaltaan hankaloittaa myös opiskeluhoitopalvelujen kansallista ohjausta pedagogiseen tukeen liittyvässä yhteistyössä. Opiskeluhoitopalvelujen ja monialaisen yhteistyön näkökulmasta on tärkeää, että otetaan tarkasteluun tuen tasojen rajapinnat ja niiden välisten erojen selkiyttäminen.

Opetushenkilöstön sekä opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön hallinnollisen taakan vähentäminen

Opetuksen järjestäjien nykikäytännöt *monialaisen yhteistyön* toteuttamisessa ovat hyvin vaihtelevia. Lainsäädäntöä tulisi muuttaa siten, että tehostetun tuen aloittamisessa edellytettäisiin yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen kanssa *vain tarvittaessa*. Sen sijaan erityisen tuen suunnittelussa yhteistyötä voitaisiin edellyttää aina tukea suunniteltaessa, kuten nykyisinkin. THL pitää nykyistä käytäntöä osin tarpeettomana ja epäselvänä sote-ammattilaisten vastuiden näkökulmasta. Lisäksi se kuormittaa opiskeluhoitopalveluja kohtuuttomasti, kun tehostetun tuen

Päivi Lindberg

7.11.2023

piirissä olevien oppilaiden määrä on jatkuvasti kasvanut. Nykylainsäädäntö on osassa kouluja johtanut toimintamalliin, jossa ei synny aitoa yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten ja opettajien välille, vaan toimitaan pelkästään asiakirjojen kautta. Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset joutuvat ottamaan asiakirjan kuittauksellaan kantaa ilman, että he tietävät mitään oppilaan tilanteesta tai että olisivat tavanneet oppilasta tai huoltajaa kertaakaan.

Arvion yhteistyön tarpeesta opiskeluhoitopalvelujen kanssa voisi tehostettua tukea aloitettaessa tehdä oppilaan tuntevat opettajat. Kun on tarve yhteistyölle, tulee sen olla vuorovaikutteista yhteistyötä, esimerkiksi tätä tarkoitusta varten sovitussa yhteisessä tapaamisessa oppilaan ja huoltajan kanssa. Jos oppilas ei ole tuttu yhteistyöhön pyydetyille opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiselle, tulee hänellä olla mahdollisuus perehtyä asiaan esimerkiksi saamalla tietoja opettajalta ja tapaamalla oppilasta ja tarvittaessa huoltajaa.

Tietopohjaa tuesta ja järjestämisen yhteistyöstä on vahvistettava

THL pitää tärkeänä, että oppimisen ja koulunkäynnin tuesta, sen järjestämiseen liittyvästä yhteistyöstä sekä tuen järjestämiseksi tehdyistä tutkimuksista kerätään jatkossa sekä alueellista että kansallista tietoa. Tätä tarvitaan muun muassa kansallisesti yhteisten toimintamallien kehittämisen pohjaksi ja lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Tieto voisi kertyä esimerkiksi uudistettavista tuen sähköisistä asiakirjoista suoraan alueelliseksi ja kansalliseksi dataksi. Näin alueiden olisi mahdollista verrata omaa toimintaansa muihin alueisiin ja olisi mahdollista asettaa kansallisia tavoitteita tukeen liittyvälle työlle sekä seurata niiden toteutumista.

Lopuksi

THL pitää välttämättömänä sitä, että tuleviin lakimuutoksiin liittyen ja oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhteistyöhön järjestetään jatkossa *monialaista koulutusta sekä kansallisesti että alueellisesti*. Vain siten voi opetushenkilöstölle ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisille syntyä yhteinen ymmärrys hyvistä toimintamalleista ja eri ammattilaisten työnjaosta.

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Osaston johtajan sij.

Anu Muuri

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 2 pages before this page

Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende